Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Opera

P. 1-3 nebst Inventarium

Gerson, Jean

[Straßburg], 1488

Epistole quedam [II]

urn:nbn:de:bsz:31-300776

Visual Library

magni huius pſentis mundi.

Capitulum .XLV. B

De tribus modis quibꝫ gratia datur.

SIcut ſupra memini/ mille ⁊ mil
le modis ↄtēplatio variari pōt
⁊ haberi. Ideoqꝫ ꝑ tanto ad pꝛe
ſens nō ꝑſiſto/ relinquēdo quē-
libet ſuo ſenſui ⁊ grē a deo collate. ne vide
ar qōdā largiſſimū atqꝫ copioſiſſimū ⁊ qō
dāmodo infinitū/ in tam breui et modica
imaginatōne velle ꝑſtringere. Sed ꝑ fina
li adhuc dico. grām dei pſentē eſſe anime/
tribus modis ſpecialiter. ¶ Unus eſt per
iuſtificationē. ſine hoc ꝙ ſentiat̄ atqꝫ aīam
cui ſic adeſt deo acceptabilē reddet. ¶ Ali
us modus eſt ꝑ ſentimentū ⁊ ↄſolatōēꝫ ali
quā. ſicut in iſtis qui in ſua ↄtemplatōe/ re
cipiūt ⁊ ꝑcipiūt diuerſos ↄſolationū mo-
dos atqꝫ gaudia ſpūalia. Nam interdū eiſ
dem videt̄/ ꝙ liquefiāt oīno in quadā dul-
cedine. in tātū vt omne qō cernunt aut me
ditant̄/ plenū eſſe tali dulcoꝛe iudicāt. Ali-
quādo vero recipiūt ſecuritatē q̄ndā admi
randā humilitate plenā. qua mediāte/ ipi
ſibimet diſplicēt/ ſolā accipiētes delectatō
nem ⁊ placentiā eoꝝ in deo. Quotiēs eni
ſibimetipſi quis placet atqꝫ in ſe de ſeipſo
gaudet. certꝰ ſit a vera humilitate ſe eē alie
nū. nec ↄſolatōes ſuas quibꝫ iocūdat̄/ a do
hr̄e ſciat oꝛiginē. Vera eni humilitas ſem
per ex̄ñs ſociata viſitationibꝫ bonis atqꝫ
diuinis/ dat cognoſcere ad imuꝫ ⁊ veracit̄
defectꝰ ſuos. ꝑ q̄s ſibi hō diſplicet. redditqꝫ
vilis atqꝫ abominabilis in aſpectu ſuo. ni
hilominꝰ placentiā maximā hñs. ſed q̄ in
grā miſcdia bonitateqꝫ diuina ↄſiſtit. Ali
quādo aīa deuota ſentiet cordis ſui quādā
dilatatōēꝫ vel ſui intellectꝰ ↄpꝛehēdens in
ſe plꝰqꝫ etiā totꝰ mūdus. iudicabitqꝫ deum
foꝛe tā excellentis atqꝫ infinite maieſtatis/
ꝙ q̄ſi omne qō reſiduū eſt/ ei nihil oīno eē
videat̄. niſi inq̄ſtū eſſe in talibꝫ deꝰ cognoſ-
ſcit̄. Qñqꝫ vero ſentiet aīa in ſe q̄ndā ſpūa
lem ebꝛietatē/ ↄmouentē eā ſobꝛie/ in lau-
des ſpūales. ſuſpiriaqꝫ ſancta ⁊ deuota. nō
ſe valēs ad intra ↄtinere/ q̄n opoꝛteat ō fo
ris erūpere ſeu ad extra id oñdere/ qō ſen-
tiat. videtqꝫ interduꝫ eidē ꝙ oīa plena ſint
gloꝛia ⁊ laude plena. ¶ Tertiꝰ vero modꝰ
hñdi grām pñtie dei/ eſt ꝑ vnionē. quēad-
modū beatꝰ paulꝰ apl's habuit. ceterīqꝫ cō-
templatiui excellētiſſimi. Sed de mō iſto
loqui me indignū reputo ⁊ os meū ↄtineo
altioꝛibꝫ doctoꝛibꝫqꝫ illud relinquēs diſcu
tiendum. ¶ Finit.

Sequitur epiſtola ab eodem edita. D

ATtulerūt eximie caritatis ve
ſtre lr̄e/ nō ꝑuū leuamē infoꝛ
tunio meo (ſicut ſpero) felici.
Eſt eni flagellū pr̄is miſcdia
rū qō vſqꝫ mō vere ſupra ſpē
et omne meritū meū/ tꝑauit. Fecit eni cum
tēptatōe ꝑuentū vt poſſem ſuſtinere. Gra-
tias igit̄ vr̄e benigniſſime pietati/ q̄ ↄpaſ-
ſionē ꝑſtitit taliter flagellato/ q̄ plena cōſo
latōe documēta ſupaddidit/ q̄ demū p̄co-
niꝫs qualia nec vſurpo mihi nec eis me di
gnū cenſeo ꝑgrauauit. Sic plane ſic dece
bat ſapientiā ꝓfeſſos/ vt vnū e cōſoꝛtio ſuo
quanqꝫ aboꝛtiuū qꝛ tñ in tribulatōe poſi-
tū ſolarent̄. ¶ Verū et ſi abſqꝫ vlla fictione
cū laboꝛibꝫ plurimis ⁊ expēſis. olim iā co-
natus ſum debiles humeros meos/ ⁊ fragi
litatis ſue conſocios ſubducere/ oneri tan-
to cancellarie ꝑiſien̄. ⁊ in aliū gradū tranſ
ferre/ nihilominꝰ inegreſſibili quodā labo
rinto circūactus/ ⁊ quaſi poſuerim pedes
meos in rete ⁊ in maculis eius ambulē/ cō
fuſus ſum ab expectatōe/ ſentioqꝫ illud te-
rentianū ꝙ nō licet hoīem ſepe eſſe vt vult
Mandatꝰ ſum q̄ppe ab illo/ cui poſt deuꝫ
me ⁊ oēs opās meas debeo. dñm meū do-
minū Burgonō loquoꝛ. cuiꝰ vtinaꝫ aliud
circa me et ꝓ me modeſtiꝰ humiliꝰ ſalubriꝰ
qꝫ cōſiliū extitiſſet/ ignoſcat deꝰ idipm con
ſulentibꝫ. ¶ Ibā obediens/ ſed impediuit
iter meū/ q̄ olim aſine Balaam obſtitit/ et
interim ab executione officiꝫ cācellarie me
ſpontaneū illud etiā ꝓrſus deſerere paratum
tñ illud ꝓ obedientia exequi volentē ſuſpē
dit. In qua re facio quod mandatis/ neqꝫ
aliud ꝑnunc ſubeſſe video ⁊ ſubſtituo eni
pro exercendis omnibꝫ que pñs agerē cuꝫ
ſolēnitate factum mitto. Bene valete/ mei
memoꝛes in oꝛationibꝫ veſtris. Scriptuꝫ
brugiſ. xxvij. april.

Sequitur alia epi-ſtola eiuſdem. 3

IOcundum eſt ſociꝫ ⁊ fratres in
xp̄o dilectiſſimi. Iocūdū valde
qꝛ verbis nequeo vos alloqui.
Sunt ei amicoꝝ grata vndecūqꝫ colloqa

Nos ſi iuxta Terentianū ſenē/ proximus amicoꝝ gradus eſt vicinitas. multa pꝛſus eē mihi debet amicicia ad collegium illud venerabile/quod incolitis. cui nō tam vicinus ꝙ̄ ineunte ab adoleſcentia familiariſ ſemꝑ intraneus fui. ⁊ traxi moꝛeſqꝫ ex conuictu. Solaboꝛ igiť mutua vobiſcū confabulatione/coactā quietem meā. qua me diuinum flagellū alligauit in lecto valitudinis. vbi ſupinū immobileqꝫ iacere cōſtrinxit. vtiliter ſpero ⁊ magna dei miſcḋia non ſolū tolerabiliter ſꝫ pene optabiliter. Cur ita: quoniā neqꝫ lectionē/ neqꝫ oꝛationem neqꝫ ſalubriū cogitationū protractionem exulauit a me quies talis. quinetiā familiarioꝛes ſi nō obſtitero/cōſtituit. Quo pacto ſic? Doloꝛem nanqꝫ coꝛpoꝛis/⁊ animi anxietatē/diuina gratia vſqꝫ modo vel abſtulit vel fere ſupꝛa ſpem ⁊ vere ſupꝛa omne meritū meū/temperauit. Gratias ei qui nunc adiudicauit me cōtumacē vſqꝫ nunc ſeruū ſuū. non in ira ⁊ furoꝛe coꝛripere ſed in virga filiali. Et domine ſi ſic viuiť et in talibꝰ vita ſpiritus mei/ coꝛripies me ⁊ viuificabis me. ecce in pace amaritudo mea amariſſima. Sed ad vos redeo/ quibus e cogitationibꝰ meis familiariter aperire ſtudui. etſi non ob aliud. vt vel voluptatē aliquam ex tali cōmunicatione ſcribendo cōcipiam.

Sequitur alia epiſtola eiuſdem.

CUm nuper deuoti Bernardi omel. ſuper Cantica relegerem (pater ⁊ frater dilectiſſime) perueni in eum locū qui docet media ꝑueniēdi ad generationē verbi. hoc eſt ad contemplationis arcem. Gauiſus ſum nō mediocriter/ꝙ ita cōſone ad eum de hac materia olim Brugis in lecto valitudinis mee cōſcripſeram. ſicut habes tractatuli copiam: Neſciebam vtiqꝫ alium taliter et tali oꝛdine/tradidiſſe ipſam contemplationis adipiſcende arcem. Quo fit/vt mihi ſecurius eadem ſcripta mea placeant. ¶ Sunt autem verba beati Bernardi talia omel. cētēſima. Viſio hec/non induſtrie eſt ſed gratie. reuelationis non inueſtigationis. Si quid tamen poteſt ad hoc induſtria operari illud primū obſeruare quod dicitur Lauamini mundi eſtote. Secundo vt ſcribatis ſapientiam tempoꝛe ocij. qui enim minoratur actu/percipiet eam: Tertio vt violenti ſitis. ⁊ gaudiū regni quod vobis diutius ſurripitur/ pꝛeripiatis. Ut habeatis coꝛ purgatum. ꝑparatum. impꝛobum. In pꝛimo efficeris anxius. in ſecundo deuotus. in tertio vehemens. hoc eſt idoneus. obuius. vꝛgens. Hec ille. ¶ Vides pater et frater/quēadmodū tria hec conueniant tribus illis gradibus ſcale myſtice cōtemplationis. quos nominaui amaram contritionem. ocium vel ſolitudinem. ⁊ foꝛtē perſeuerantiam. Gratias illi a quo omnis veritas. ⁊ cui veritas omnis cōſonat. Nos ſiquis nunc aut alias inculpauerit me temeritatis/ꝙ materiam hanc pꝛoꝛſus altiſſimam ⁊ abditiſſimā/vſurpauerim tractaſſe velut ipſam agnouerim. habeat reſponſum illud quod nouiſſime recolo apȯ vos dixiſſe. Scio itaqꝫ ex multis ſcriptis/ ⁊ quorundam verbis/aliquam eſſe cognitionē et mentis eleuationem quam habere poſſumus/ vltra communem et vſitatiue cognitionis noꝛmam. Hoc modo etſi non aliter ſcire potui/nobis aliquid deeſſe perfectionis huiuſmodi/ quam ſancti patres habuerunt ⁊ docuerunt. Sic enim poteſt ipſe cecus coloꝛes etiam cognoſcere vago tali conceptu ⁊ ſe cecum iudicare. Querebam dudum a quodam ceco viro intelligēte/quomodo ſe ſciret cecum eſſe. Scio reſpondit. quia aliquam perfectionis integritatem quam in alijs eſſe audio: mihi deeſſe cenſeo. ¶ Deniqꝫ pater et frater/nihil ex tribus predictis gradibus tantum deeſſe foꝛmido/ſicut occupationem neceſſariam in religioſo exercitio tuo. quod vtiqꝫ nullo modo nulla pꝛofectus alterius occaſione deſerendum eſſe nō ambigo. Sic vocatus es. noli violenter obniti: quia nō hoc tibi cederet feliciter. Sed irriderent hoſtes ſabbata tua. hoc eſt vacationem tuam. Neſcis pꝛeterea quid tibi eſt vtilius ⁊ deo placentius. Reuelabit cum voluerit. et dum beneplacitum erit ante ſe. quod abſcondit a ſapientibus huius ſeculi ⁊ reuelat paruulis. Soli paruuli hoc attingunt non quia meritum. ſed quia ante placitū eſt. Pꝛecipua inſuper ratō huiuſmodi munus deſiderandi eſt. vt ſimus parui in oculis noſtris. habita contemplatione tanta et tam immenſe maieſtatis/vocabit te foꝛtaſſis deus occaſione ocij data/per egritudinem aut alias. Sic interim opus tuum

age. ⁊ vaca non quantū placet ſed quantū
licet ad videndū ⁊ guſtandū quoniam ſua
uis eſt dominus. In quo bene vale. Mei
memoꝛ in oꝛationib⁹ tuis. Et fratrem ger/
manum/pupillum/ commendatum habe
Scriptum pariſius. xiij. apꝛilis.

Explicit.

2 **Incipit ſecretū col**
loquiū hominis cōtemplatiui ad animā
ſuam/ ⁊ anime ad hominē/ſuper pauperta
te ⁊ mendicitate ſpūali/docēs recurrere ad
deum ⁊ ſanctos ꝑ deuotā oꝛationē/ꝑ im/
petrando elemoſyna gratie ⁊ virtutū. In/
ſuper ⁊ pꝛo adipiſcēda ſciencia affectionū
que ꝓꝑie ſapientia dicit̄ quaſi ſapida ſcien
tia. Et cōtinet duas partes. pꝛima tra/
ctat queſtiones ⁊ reſpōſiones diuerſas ho
minis ad animā ⁊ econtra. Secūda cō
tinet oꝛationes ⁊ meditationes diuerſas.
quas format anima ſub foꝛma pauperis
mendicantis ⁊ querentis panem.

O Mea pauper/mea infir/ Hō
ma/mea paralytica/mea miſera
bilis anima. que nihil in te aut
ex te boni habes. ſed nec tuo la/
boꝛe vales cōparare. Audi queſo meū con
ſilium. Diſce mendicandi officiū. fiat tibi
queſtus mendicātis/oꝛdinarius vite ſuſtē
tande prouētus. cur fame ſiti algoꝛe interi
res? viciosa profecto multū foꝛet hec vere/
cundia vel ſegnicies. Anima O ho/
mo hoſpes quidē meus qui mecum de pa
tria me pꝛime cōditionis eiectus es. et de/
truſi ſumus in hunc tetrum ac doloꝛoſum
carcerem ꝑſentis exilij. fateoꝛ heu me pau/
perem. egrotam. captiuam. leſam. ſauciam
nudam. omnib⁹ egentem. Vere infelix illa
hoꝛa/qua parens pꝛimus cōmiſit in deū
ſummū regem grande illud nefas/ crimen
qꝫ leſe maieſtatis. quo iuſtiſſime nobis il/
la noſtra ꝑclara hereditas adempta eſt. ac
de loco voluptatis gaudij ⁊ omnis excellē
tie depoꝛtati fuimus in hunc locū lacrima
rum/tribulationis anguſtie ⁊ deſolatōnis
de diuitijs in paupꝛtatē. de ingenuitate in
vilitatem. de vita in moꝛtalitatē. de loco ſe
curitatis in locum plenū diſcriminis. Et
vt ſub vno claudant̄ omnia. de vniuerſita
te bonoꝝ/in pꝛofundū omnis miſerie ſu/
mus iniecti. Quare pꝛoꝛſus ignoꝛo quid
factura ſim. laboꝛare nec ſcio. nec valeo.
Verſaretur quidem laboꝛ meus ad deum
cognoſcendū. amandū. laudandū. honoꝛā
dum. Sed heu nimis longe fact⁹ eſt a me
nimiū me a ſe ꝓiecit. Cōſpicio me in tene
bꝛis poſitā. circūdatā ignoꝛantia. incerti/
tudine. erroꝛe. quib⁹ inutilis facta ſum ad
illū intuendū ſeu ꝯtemplandū. Ita igitur
meo fruſtrato laboꝛe/ amodo quid agerē
quid laboꝛarē quid lucrifacerē? Dicis mi/
hi mendicandū eſſe ⁊ pꝛo vita queſtuandū
Volo quidē. ſed quo ibo captiua ⁊ ꝯcluſa
intra hoſpitale tui coꝛpis/in magno carce
re hui⁹ mundi moꝛtalis. quo pacto pꝛo pe
tendo auxilio/valerē hinc effugere? Quis
inſuꝑ me clamantē audiret? Quis ad me
reſpiceret? quis ſuccurreret? Circūſpice vn
diqꝫ. Cū deficiam⁹ omnes ⁊ paupꝛes facti
ſimus nimis. nemo noſtrū eſt qui ſibi ipſi
vel in modico valeat opem ferre vn̄ igitur
alteri ſubueniet? Quid dabit nihil dandū
habens. Ita pꝛofecto: nō aliam mihi ſoꝛ/
tem video ꝯpitiā/niſi contra hec mala/re/
mediū deſperationis querere. ⁊ deſperādo
vitam hanc finire miſerā. Hō Quid M
dicis o aīa deſꝑandū eſſe? Abſit. Minime
certe deſꝑabis. meū potius audias cōſiliū
Tibi enī demonſtrabo locū caritate ⁊ miā
plenū. in quo omnes paupꝛes querētes/in/
ueniūt refugiū. Ibi enī copioſi ſunt illi pij
ac liberales dei elemoſynarij in eccleſia vi/
delicet celeſti. ſancti ⁊ ſancte. in quib⁹ ē illa
theſauraria gratie/ regina miſcdie. mater
pauperū oꝛphanoꝝ. vbi adeſt ⁊ redēptoꝛ
humani generis, ſaluatoꝛ noſter ihs xps ⁊
mediatoꝛ ⁊ aduocatus apud patrē ꝑ pecca
toꝛib⁹. Queris qualiter illuc tēdas? At
ego reſpōdeo. Illuc te ſanctū ferat deſideri
um. Ubi enī tuum ſanctū erit deſideriū/ ⁊
ibi teipam eſſe iudicabis. Deus inquit ꝓ/
pheta deſideriū pauperū exaudiet. Quid
autem magis in tuo eſt arbitrio qꝫ tuū de/
ſiderium. quo potes cōtinuo ad deū pꝛofi
ciſci. cū deo loqui ⁊ cū ſanctis. ab eiſqꝫ ſub
ſidium implorare. Anima Si ita eſt
o homo vt aſſeris. deſiderabo vtiqꝫ ſatis ⁊
Uerum plurima frequenter deſidero. que
minime accipio. Et ſi deſiderando loquoꝛ
non eſt qui mihi reſpondeat. ⁊ raro vel nū
qꝫ me expioꝛ adiutam. Homo Firmi
ter tene o anima. qꝛ ſanctū deſideriū ſemꝑ
auditum pꝛo te exaudit̄. niſi foꝛte pꝛopter
alteram trium cauſarum. Vel quia nō eſt
de cōuenientib⁹ ad ſalutē/ſicut paulus de/
ſiderabat liberari a ſtimulo carnis. Vel qꝛ